

Andersen–Zalán

A kis hableány

gyermekopera-féle

Szereplők

Kis hableány

Királyfi

Nagymama

Két hableány nővér

Lány – Izabella

Vízi király

Matrózok

1. jelenet – hajó a tengeren

Alkonyodik, de a táj még a lemenő nap színeit mutatja. Háromárbocos hajó ring a vízben. A hajóról harmonikaszó hallatszik, mulatozó matrózok hangja.

TÁVOLI MATRÓZDAL

*Indul a hajó, a sziget messze,
hol majd kikötünk kincset keresve,
nincs idő mostan a szerelemre,
ne jöjj, babám, ne közelembel!
Indul a hajó, vitorla feszül,
itt hagylak, babám, itt most, egyedül,
ott állsz a parton, potyog a könnyed,
felejts el, legyen neked is könnyebb!...*

A mélyből egy kis hableány közeledik a hajóhoz, kíváncsian nézi. Életében először lát ilyet, eddig nem volt szabad víz alatti palotájukat elhagynia.

HABLEÁNY Nem is bálna, nem is cápa, nincs uszonya, nem lóbálja, roppant nagy és tetejében nagy korong van, vörös éppen... azt hiszem, az égen... Mondták lent, hogy van a Víz Alatti Világ és van a Víz Feletti Világ, de oda ne ússzék

fel egyetlen hableány... se, aki még nem múlt el tizenhat éves! Veszélyes. Ott lakik az ember. Szeszélyes lény, van lába, azon hol előre, hol hátra mozog a Víz Fölötti Világba'.

A hajó korlátjához most egy királyi koronás fiatal férfi lép. Nézi a naplementét, a hableány nézi őt. Ezt a férfit nem veszi észre.

HABLEÁNY Egy ember! Igazi embert látok... A lábán jár... nem esik el... arca barátságos... nem is... szép... de mit beszélsz, lány, ilyeneket mondani egy hableánynak szégyen. Férfi és szép... Ragya törölje képem... De mégse... Ott áll, és messze néz... Vajon az emberek milyen messze látnak? És birtokában hány csodának vannak? Most a nagy... izé... széléhez lép... milyen megragadó kép... koronájára ül az a vörös nagy korong, és nem esik el alatta. Erős lehet, szívós fajta, mondaná apám, a Vízi király. Ő persze nem erős, semmit se csinál egész nap, csak uralkodik. Sellő-országban ez azt jelenti,

unatkozik... Jaj, észrevett... Nem, mégse... Óvatosnak kell lennem, ha már felmerészkedtem a víz felszínére... meg fognak büntetni érte. De az ember látványáért megérte. Ennek az embernek... Ezt meg miért mondom? Bent többen lehetnek, szebbek, ügyesebbek, messzebb látók... mindegy. Őt választottam. És milyen különös... ismerem valahonnan... Mintha láttam volna már e vonásokat... a homlokot... szemet... az arccsontokat...

A sötétedő égre petárdák süvítenek fel, a kis sellő riadtan merül alá. De kíváncsisága és immár vonzódása legyőzi a félelmét. Felúszik a hajóhoz. A királyfi még mindig ott könyököl, nézi az égre rajzolt csodákat.

HABLEÁNY Jé, mik nincsenek itt, a Víz Fölötti Világban! Lángoló halak az égen, mint nagymama szobájában az egyik képen, olyanok éppen, és a koronás ifjú őket nézi... emlékezetem az arcát idézi... Miért is nincs lábam, hogy eléje álljak, királyfi, megöl utánad a bánat... buta hableány, így hogy beszélhetsz? Azt se tudod, szeretne-e téged. Mondják, szép vagyok, de ilyenben senkire sem hallgatók, csak a nagymamára. Na, elég volt mára a báméskodás, máskor is felszököm ide, most pedig nyomás vissza... Megállj... Lentről elindultak az áramlatok... Viharzik mindjárt a tenger, menekülnek lent már az állatok sziklák réseibe, odvak menhelyére, menekülj, királyfi, te is, ezzel az... izével... széttör apám haragja, lehet, már engem keres, ő küldi a vihart, a víz alatti szelet... nem vesz észre semmit... szólok... de nem szabad... baja esik... akkor sem...

elpusztul... belehalok... mégse szólhatok!

KIS HABLEÁNY ELSŐ DALA

Szörnyű vihar lesz, a tenger ordít, pusztítanak mindent morajló szelek, törnek a sziklák, fák és halnak majd semmit sem sejtő ártatlan emberek. Apám haragja küldi a vihart a világra, már mindenhol keres, máskor nem szököm meg, vagy majd szólok, elugrom moszatért, papa, ne keress!

2. jelenet – vihar a tengeren

A tenger mélyéből vihar örvénylik fel. Táncoztatja, dobálja, recsegtet-ropogtatja a hajót. Hullámok tornyosulnak, villámok cikáznak, a hajó kettétörik, a matrózok ordítva zuhanak a háborgó mélységbe a királyfi-val együtt.

HABLEÁNY Tudtam, hogy ez lesz... micsoda zűrzavar... hol van az emberem... keresd, hableány, keresd hamar, a sok roncs karcsú testét összetöri, a cápák már jönnek, valamelyik még megeszi... Itt van, de már gyenge... kapaszkodik valami fába... görcsben a keze... alig mozdul a lába... de jó! Most leviszem apám víz alatti birodalmába, és... feleségül vesz. *(Átfogja, és merülni kezd vele a víz alá.)* Na, gyere, szerelmem... hableány, megint mit beszélsz... szádra ütök... de foglalt a kezem, benne, karolom, a szerelem... De mi van veled? Tested rángatózik... ilyen az emberi szerelem?... arcod eltorzul... szemed kitágul... jaj, nagymama mondta, hogy földi ember csak holtan juthat le a vízi birodalomba... ostoba hableány, vissza a felszínre, levegőre hamar,

sok vizet nyelt, a só gyenge tüdejébe mar... *(Fölrémek, a királyfi harsogva kapkodja a levegőt, köhög, rángatózik a teste.)* Majdnem megöltem. Tényleg nem való nekem még az élet. Mondta is papa, kíséret nélkül tizenhat éves koromig a felszínre nem jöhetek.

VÍZI KIRÁLY ELSŐ DALA

*A jól nevelt habléány
nem hagyja el lakhelyét,
szót fogad az apjának,
nem kérdez, csak teljesít.
Nem megy fel a felszínre,
embereket kerüli,
a jól nevelt habléány
épp ilyen, vagy ilyesmi...*

HABLEÁNY Azt hittem, hogy papa csak papol. Lám, a szófogadatlan meglakol. De még él. Ki kell vinnem a partra. És ott? Ott majd eldöntöm, mit teszek. Addig csak vigyetek, hullámok, haragos szelek. Tartalak, királyfi, öllelek, védelek.

Végre szárazföldet pillant meg. A partot zöld erdők szegélyezik, s a fák közül templom vagy kolostor magaslik – a habléány nem tudja biztosan, miféle épület lehet. Körülötte citrom- és narancsfák virulnak, karcsú pálmák bólogatnak a kapuja előtt. Egy kis öblöt formált itt a tenger, nyugodtan, simán kéklík a víz a fehér föveny lepte magas szirtek között. A habléány odaúszik a királyfival az egyik szirthez, lefekteti a fövenyre, s úgy fordítja a fejét, hogy jól érje a meleg sugarú nap. A királyfi arca lassan étellel telik meg. Csak a szeme marad csukva.

HABLEÁNY Milyen szép, ahogy itt fekszik. Miért is nincsen lábam... csak ez az uszony... iszony, ahogy ránézek, pedig milyen büszke voltam rá... és mellemben ez a szüntelen csobogás... nem, ez dobogás...

valaki veri ott belül... kiengedném, de hogyan... milyen sápadt arca van... Megcsókolom... tudom, nem szabad... csak a homlokát... gyönyörű árnyalak, én téged... téged láttalak már... egyszer rég... az a kép a nagymama falán!... Te voltál az... de talán mégse, mama már öreg, te meg még délceg, fiatal... csak most az erőd elhagy még... épp ilyen a falon az a kép... kelj életre, egyetlenem, nem halhatsz meg még... látod, mennyi szépség van itt... már nyugodt a tenger, kék és derűs az ég, hiába, hogy az alkonyat a kékbe már itt-ott szürkét is vonat...

Egyszer csak megzendülnek a nagy, fehér épület tornyában a harangok. A habléány kijjebb úszik a tengerbe, megbújik egy szirt mögött, lesi-várja, mi történik a szépséges királyfival.

HABLEÁNY Mennem kell. Ki fogok kapni... Nem merem egyedül itt hagyni... Ébredhetnek majd éjszakai állatok. Megvédem tőlük, bár csak gyöngö kis habléány vagyok. Hátha életre kel... a lábán el tud menni... Indulnom kéne haza... nem tudom megtenni.

Egy arra járó fiatal lány talál rá az eszméletlen fekvő királyfira. Letérdel mellé, a királyfi lassan magához tér, rámosolyog.

KIRÁLYFI Megmentetted az életemet, lány. Szép megmentőm, köszöntelek.

LÁNY Csak megtaláltalak, felség.

KIRÁLYFI Ne szerénykedj! Ebben a viharban egyedül nem vergődhettem volna ki a partra. Ki vagy?

LÁNY A közelben lakó halász lánya, uram.

KIRÁLYFI Ne szólíts uramnak. Szólíts mátkámnak. Hálából, hogy meg-

mentetted az életemet, feleségül veszek.

LÁNY Ekkora kegyet én nem remélhetek, felség...

KIRÁLYFI Mát-kám. Mát-kám. Tanuld meg, kedves! Nem érdekel, hogy csak egy szegény halász lánya vagy. Hamarosan annak a fehér palotának leszel az úrnője.

LÁNY Ahogy felséged akarja.

KIRÁLYFI Így akarom. Most segíts, karolj belém, mert nagyon elgyengültem a küzdelemben a tengerrel, és menjünk fel a palotába.

A lány belekarol a királyfiba, elindulnak a palota felé. A kis hableány csalódottan nézi végig a jelenetet egy szikla takarásából.

HABLEÁNY Ez nem igazság! Nem is ő mentette meg! Hazugok az emberek. Nélkülem már rég a tenger mélyén lenne a sírod, királyfi. Megmentettelek. S hálából feleségül őt veszed el. Igaz is, mit akarhatnék én az emberek között? Kár, hogy nekünk nincs könnyünk... valami mégis a szemembe szökött...

A KIS HABLEÁNY MÁSODIK DALA

*Víz alatti palotámba
vágynom vissza, hová lárma
nem hallik le a világból,
legyek immár oda zárva
mindörökre, s elfelejtem,
amit láttam, amit tettem,
elfelejtem mindörökre,
akit láttam s megszerettem.*

Búcsút int a távolodó párnak, és elmerül a vízben. Könnyű habfoltok jelzik már csak, hogy egy pillanattal előbb még ott volt.

3. jelenet – a Vízi király birodalma

A Vízi király palotájának nagyterme. A két nagyobbik lány az egyik sarokban játszik, nagymama húnárszálakból ruhácskát kötöget, maga a király a trónon szunyókál. A kis hableány a másik sarokban kuporog, valahova nagyon messze bámul.

NAGYOBB Láttam, hogy fent volt.

KISEBB Követtem én is. Láttam...

NAGYOBB Hogy utáltam...

KISEBB Fejét a vízből messze kiemelte...

NAGYOBB A kis pisis. Kis hablánynak nem szabad...

KISEBB tizenhat éves koráig úszkálni...

NAGYOBB ...csak a víz alatt.

KISEBB Egy hajót bámult.

NAGYOBB De széttörte a vihar.

KISEBB Valakit vonszolt a part felé.

NAGYOBB Azt már nem láttam. A sok roncs bezavart a képbe.

KISEBB Sokkal többet nem láthatam én se, egy cápa veszélyesen rám lesett.

NAGYOBB Azóta csak kuporog, hangját se venni.

KISEBB Fél, hogy kiderül, s papa a seprűvel el találja verni.

NAGYOBB Megmondjuk?

KISEBB Beköpní? De mégis...

NAGYOBB És ha máskor is...

KISEBB Igaz. Ez mindenre képes.

NAGYOBB Hadd tanulja meg idejekorán, mit szabad és mit nem!

KISEBB Jó kis hableány szót fogad, s úszogat idelent.

NAGYOBB Én megmondom.

KISEBB Ha nem te, megmondom én.

NAGYOBB Mondjuk meg együtt.

KISEBB Úgy kisebb a veszély, hogy dühében nekünk esik.

NAGYOBB Ketten vagyunk. Több is az eszünk.

KISEBB Kezdd te!
 NAGYOBB Jó, de kinek?
 KISEBB Ne a nagymamának. Gyönge már és... süket.
 NAGYOBB Igaz, papa tartja rég a gyepiót.
 KISEBB Szegény anya...
 NAGYOBB Ilyen a nemlét. Egyszer elment, és nem jött vissza.
 KISEBB Lehet, hogy neki is ez lenne a sorsa, ha...
 NAGYOBB ...ha mi nem leszünk részen.
 KISEBB Azon leszünk.
 NAGYOBB Papa, lenne kis beszédem veled.
 VÍZI KIRÁLY Épp most, amikor végre pihenek? Ott a nagymama, mesélgessetek neki.
 KISEBB Ez a történet pilláid biztosan felveti.
 VÍZI KIRÁLY Mondd, ha annyira fontos.
 NAGYOBB Fent volt a lányod... a legkisebb... a felszín felett...
 VÍZI KIRÁLY Fent?... Fent volt? Fent voltál? Ha ez igaz, te, én...
 KISEBB Fent ám, egészen a víz tején.
 VÍZI KIRÁLY Ússz csak élém, legkisebb lányom! Arcod sápadt, hajad zilált, szemedet alig látom... Mondj el mindent, semmit se tagadj.
 HABLEÁNY Nincs mit mondjak, hallgasd, ők mit mondanak!
 NAGYOBB *Én se voltam mindig szófogadó, rendes, tizenégy se voltam, mikor először a felszínre mentem, papa utánam jött, dühös volt, visszahozott ide, tíz napot ültem legsötétebb tömlöce mélyébe'.*
 KISEBB *Én már tizenöt is voltam, mikor elcsatangoltam először.*

Még a partra is kimentem, ott leheveredtem és lószőr akadt a fogaim közé, hazajöttem, hopp, jé, ez meg mi, kérdezte papa, a lószőrt kivette, fenekem söprűvel verte.
 NAGYOBB De te mit láttál, halljuk!
 KISEBB Hallani akarjuk!
 NAGYOBB A roncsok között kit kerestél?
 KISEBB A part felé mivel cipekedtél?
 NAGYOBB Miért nem menekültél, ha érezted, hogy jön a vihar?
 KISEBB A szárazföldre léptél? Nyisd ki a szád, hadd nézzem a fogad!
 VÍZI KIRÁLY Hagyjátok! Beszélj!
 NAGYMAMA Nyugi, nyugi, ne bánstátok, már elmúlt a veszély!
 VÍZI KIRÁLY Te csak ruhát kötögess, s ne belém kötögess, nyanya...
 NAGYMAMA Régen azt mondtad, anya...
 VÍZI KIRÁLY Lehet, hogy romlik a fogam. Látod, már szép dús sörényem is oda van... Szóval, csak hallgass, kötögess a hínárt, majd én kezelésbe veszem ezt a szép lányt. Mit láttál, halljam!
 HABLEÁNY Semmit. Semmit a viharban...
 VÍZI KIRÁLY De előtte... de közben...
 HABLEÁNY Előtte az eget, vörös koronggal. Szép volt, egyszer, csak úgy, előkerült valahonnan. Addig meg vörös és szürke kis állatok kószáltak az égen, és egy nagy szörny pihent ott. Fölöttem éppen.
 VÍZI KIRÁLY Szörny? Hogy nézett ki?
 HABLEÁNY Algás volt az alja. És fehér szárnyai voltak neki.
 VÍZI KIRÁLY Az jó. Az akkor egy hajó. Mi volt rajta?
 HABLEÁNY Nagymama egyik régi fényképe.

NAGYMAMA Hagyd el! Nem szeretem a badar beszédet. Az én régi képem...

egy hajón... hogy került volna oda?

VÍZI KIRÁLY Az is lehet, nap érte az agyát. Vagy roncs roncsolta szégyént. Kép a hajón, nagymama képe. Ha lenne kedvem, röhögnék egy nagyot. Kérem a söprűt! Jusdod így is megkapod.

NAGYMAMA Hozzá ne érij! Nem látod, az emlék hogy leverte? Már egy hete történhetett, de ki még nem heverte. Inkább örüljünk, hogy nem lett veszte kíváncsisága.

VÍZI KIRÁLY Igazad lehet. Bánkódjék, a fene bánja, ha szófogadatlán. Máskor odaveszik, vagy visszajön uszony nélkül, fogatlan... Hagyjatok dolgozni tovább a trónon. Te kötögess vagy fonogass tovább, ti csavaroghattok egyet, nem bánom. Csak csönd legyen. Estig időmet uralkodásra szánom.

Ismét elszunnyad a trónon.

KISEBB-NAGYOBB

*Nincs igazság,
el se verte,
még jó, hogy
meg nem dicsérte,
kis csipásnak
mindent szabad,
mert nagymama
mellette van,
de mi majd jól
elpáholjuk,
jusst is a
börtönbe zárjuk,
eltörjük a
söprűt rajta,
gyere, testvér,
rajta, rajta!*

A király hortyog a trónon, nagymama kötöget, a nagyobb lányok verik a kis hableányt, aki összekuporogva, mint egy rongycsomó, túri ezt, és nagyon messzire néz.

4. jelenet – a Vízi király palotájában

A kis hableány kettesben van nagymamával. Nagymama abbahagyja a fonást, közelebb húzódik az unokájához.

NAGYMAMA Nekem elmondhatsz mindent, én olyan süket vagyok: meghallok mindent, de tovább semmit sem adok...

HABLEÁNY Nem láttam semmit. Csak azt a hajót... vagy mit...

NAGYMAMA Ne riadj, halacskám, én hiszek neked. Lábad ugyan nincs, de van elég eszed eljátszani az ostobát. Ne folytasd tovább! Valami történt, te már más vagy, mint aki a víz fölé kiemelkedett aznap.

HABLEÁNY Nagymama, én tényleg láttam ezt a képet a valóságban. A hajón állt és a vörös korongot nézte. Korona volt a fején. Ugye, te hiszel nekem és megértesz.

NAGYMAMA Elhiszek mindent. Hogy láttad. Még csak nem is nevezném csodának.

HABLEÁNY Akkor mi? Hogy lehet, hogy egy kép... egy férfi a hajón... és ilyen épp... valami emlék?...

NAGYMAMA Én is tartozom neked egy vallomással. Amikor tizenhat éves lettem, a felszínre felmehettem. Ott megláttam egy fehér várat. Egy férfi fehér paripákat vezetett kötőféken. Majd később elmondom, mi micsoda, s mi van miképpen. A hölgyek napernyő alatt jártak. Az urak nem viseltek mást, csak fehér ruhákat. Zöldelltek a ligetek, csörgedezett minden patak. Minden ragyogott, s elvakított a pillanat, s az, hogy a kapun kilépett ő, kit a képen látsz. Nem volt más, mint maga a király. És engem, a naiv gyereket... észre se vettem... meglopott... kilopta

titkon a szívemet. Ahogy az unokája, mert ő lehetett az – éppúgy a tiedet. Éjjel-nappal rá gondoltam, nem ettem, lefogytam, nem ittam, kiszáradtam, az úszásban kifáradtam, a játékot már ellöktem, ha tehettem, máris szöktem kastélyához, hogy meglessem... de mi soha nem lehetünk ketten... kettesben...

HABLEÁNY Miért, nagymama, ha szeretted?

NAGYMAMA DALA

A hableány embert nem szerethet, az ember halnak néz és megvet, farkúszónk van, nincsen lábunk, szépen csak a vízben járunk, nincsen hangunk, hogy beszéljünk, nincsen könnyünk, mivel sírjunk, mindenünk van, s nincsen semmink, itt fogsz te is megöregedni e víz alatti rossz várban.

HABLEÁNY Miért nem tetszik nekik az uszonyuk?

NAGYMAMA Mert épp az teszi, hogy számukra halak vagyunk. Egyszerre halak és emberek. Sokakat taszít e különös egyveleg, ami vagyunk. S ugyan, kit érdekel a vágyunk, az álmunk, hogy mi is a földön járjunk...

HABLEÁNY Nagymama, ugye megtartod a titkomat?

NAGYMAMA Meg, meg. De ne törd tovább magad!

HABLEÁNY Nem azt, amit mondtam. Amit mondani fogok.

NAGYMAMA Mit tervezel, te lány?

HABLEÁNY Én elúszom a várhoz minden nap hajnalán, megvárom, hogy lássam, így öregedek meg majd, együtt a várral, csak hogy lássam, minden reggel elszököm innen, s ezt ő meg sem tudja majd...

NAGYMAMA Megtartom titkodat. Az isten segítsen!

5. jelenet – a palota körül – több apró jelenet...

A hableány ettől kezdve rendszeresen fölúszik a tengertől a palotához vezető csatornában, hogy láthassa a palota kertjében menyasszonyával sétáló, évődő szerelmét. A királyfi mit sem sejt az egésről, a bújócska kezdetben játék a hableány részéről, majd egyre jobban sorvadni kezd, mindinkább erőt vesz rajta a bánat.

aljelenet 1

KIRÁLYFI Kedvesem, letépek egy szál rózsát. Az ön puha kezéhez...

LÁNY Azt a rózsát nyújtsa ide nekem.

KIRÁLYFI Előbb megcsókolom a legfölső szirmát.

LÁNY Ez kedves öntől. El is vártam.

aljelenet 2

LÁNY Erősen süt a nap. Nem legyezne?

KIRÁLYFI E lomb elég dús. Letöröm, s halovány arca fölé tartom.

LÁNY A nap a bőr ellensége.

KIRÁLYFI Én minden és mindenki ellen megvédek.

aljelenet 3

KIRÁLYFI Este bál lesz. Azt akarom, hogy maga legyen a legszebb.

LÁNY Nem lehetek, ha vannak nálam szebbek.

KIRÁLYFI Nincsenek. Új ruhát hozattam. A legpompásabb kelme.

LÁNY Ön nemcsak király. Lovag is...

KIRÁLYFI Így kívánja az etikett. S a király szerelme.

aljelenet 4

KIRÁLYFI Lassan házasodnék...

LÁNY Nem kell úgy kapkodnia ezzel, felség... idő van rá, ön még fiatal...

KIRÁLYFI Nem szeret?

LÁNY Ki ne szeretné önt? Szép és okos. Ha házasodni akar, házasodjék!

KIRÁLYFI De én magát akarom majd elvenni.

LÁNY Nos, akkor majd tessék úgy tenni, ha házasodni akar!

KIRÁLYFI *Én elveszem...*

LÁNY *Ön elvesz...*

KIRÁLYFI *Önből királyné lesz...*

LÁNY *Ez nagyon kedves...*

KIRÁLYFI *És gyermekeink lesznek...*

LÁNY *Kér még egy kis kekszet?*

KIRÁLYFI *És a birodalmam...*

LÁNY *Minden bizodalmam... önbem...*

HABLEÁNY Ezt nem bírom sokáig. Enyelegnek. A helyemen az a másik lány. Nem is szereti talán. Házasodni akartok? Nem hagyom. Én mentettelek meg, királyfi, enyém a kezed, a jutalom. Csak egy kis hableány? Na és? Ki ez a másik lány? Egy senki. Nem is nagy ész. Félreértés miatt leszek boldogtalan egész életemben, és élek majd magam? Megyek, hátha nagymama titokban tud valami receptúrát erre a gondra is, és kihúszom belőle. Az életemet áldoznám érte, ő meg egy másik lányt vezet oltár elé. Most pedig lefelé! Csak mert hallány vagyok? Azért... Valami megoldás csak van! Hogy nekem is lábam legyen... Jól van, megyek, megyek...

6. jelenet – A Vízi király palotájában

Nagymamával kettesben.

HABLEÁNY De én nem tudok majd nélküle élni...

NAGYMAMA Mindent ki kell bírni, mindent elviselni.

HABLEÁNY Igazi ember akarok én is lenni.

NAGYMAMA Az nem fog menni.

HABLEÁNY Azt akarom, hogy legyen nekem is lábam. Iszony, ahogy a főnyen klapfog utánam ez a rohadt uszony...

NAGYMAMA De meg fogsz halni, ha ember leszel!

HABLEÁNY Nem érdekel. Miért, a hableányok örökké élnek?

NAGYMAMA MÁSODIK ÉNEKE

Egy hableány háromszáz évig él,

egy ember jó, ha nyolcvanig.

Egy hableány sosem öregszik meg, az ember viseli az öregedés kínjait.

Ha a hableány meghal,

fehér tajték marad utána.

Ha egy ember meghal,

testét koporsó lezárja.

A hableány háromszáz évig él,

ez szinte kimondhatatlan.

Az ember alig egy évszázadot

– de lelke halhatatlan...

HABLEÁNY Vállalok minden veszélyt, hogy igazi ember legyek. Bármilyen is a sorsom, elé megyek. Nem akarok háromszáz évig élni. Elég három is... de azt boldogan. Segíts, nagymama, tudom, hogy az átváltozásnak valami titka van... halfarkam váljék le rólam... akarom! Vele az életem boldogtalan...

NAGYMAMA Ha ennyire szeretnéd, segítek neked. De nagy ára van az átváltozásnak.

HABLEÁNY Bármilyen vállalok a lábamért.

NAGYMAMA Mindent nem vállalhatsz.

Azért lesz nehéz. Főzetet készítek, melyet ha megiszol, leválik rólad az uszonyod. A parton fogsz járni, emberként mozogni, sétálni.

HABLEÁNY Már is olyan boldog vagyok...

NAGYMAMA Várj még... az áldozatok s a következmények fájdalmasan nagyok.

HABLEÁNY Mondj el mindent, ne kí-mélj! Én nagy vagyok, sose félt, nagymami!

NAGYMAMA Sohasem fogsz tudni fáj-dalom nélkül járni.

HABLEÁNY Nem?

NAGYMAMA Nem lesz kellemes tehát sétálni, minden lépés irgalmatlanul fog fájni. Ezért te úgy jársz majd, mint akinek nem ér le földig a lába. Mint aki örökké táncol – önmagába'. Vagy lebeg, mint a föld feletti könnyű árnyak, fellegek. Mint ki a levegőben sétálna...

HABLEÁNY Vállalom. Vállalom... jöhet bármilyen fájdalom.

NAGYMAMA A másik áldozat, nem szólalhatsz meg többé. Halé marad életed végéig a szád, hang el nem hagyja soha...

HABLEÁNY Ez a sors mostoha.

NAGYMAMA Te akartad. Néma leszel, de majd megértenek. Eljátssza az arcod, mutogatja kezed, amit akarsz.

HABLEÁNY Legyek néma, nem bánom, csak némaságom némán hordhassam emberi lábon. Mi a harmadik, nagymama?

NAGYMAMA Harmadik... az téged nem érint... olyat nem is mondtam...

HABLEÁNY Mondtál... zavarban vagy. Mondd meg nyomban, mi a harmadik áldozat lábamért.

NAGYMAMA A főzetbe bele kell keverni igazi vért.

HABLEÁNY Ha kell, érte odaadom az összes vérem – nélküle az életet se kérem...

NAGYMAMA Az a vér az én vérem lesz, ajándék az életedhez...

HABLEÁNY Nem fogadhatom el... mi lesz az életeddel utána?

NAGYMAMA HARMADIK DALA

Ti még nem tudjátok, már csak tícsepp a bennem munkáló piros élet,

most már a tiéd lesz, készül a főzet, nem voltam boldog, hátha te megéled...

csak tícsepp vér az élet.

HABLEÁNY Én mindjárt elsírom magam...

NAGYMAMA Nem. Mész játszani vagy leskelődni a várhoz boldogan – boldogtalan. Mire megjössz, asztalon vár a főzet. Búcsúzzunk, kis unokám. Meglátod, így nekem is, neked is minden szép lesz...

Összeölelkeznek egy pillanatra. Azután nagymama gyöngéden kitolja az ajtón a kis habeányt. Nagyot sóhajt s nekifog a főzet készítéséhez, melyhez előkészít egy jellegzetes kis fiolát.

7. jelenet – a parton, a kastély előtt

A kis habeány megérkezik a fiolával a kastély elé. Megissza annak tartalmát, valóban leválik a farkúszója, s gyönyörű lábai lesznek. Abban a pillanatban azonban, amikor rááll azokra, a fájdalomtól összeroskad és elájul. A királyfi talál rá.

KIRÁLYFI Veled mi történt, leányka? És ki vagy? Kastélyom parkjába hogy kerültél? Milyen szép vagy! Milyen törekeny... Mit tegyek, hogy visszatérjen belé az élet... Megcsókolnom nem szabad, menyasszonyom van... tudod, mit? Megsimogatom a hajad, simogatom a homlokod, arcocskád, kezed... na, ébredsz már, gyermek?... Nyisd ki szépen a szemed... Ki vagy?

A kis habeány felül, mintha álomban lenne, nézi a királyfit.

KIRÁLYFI Tart még kábulatod. Megértem. Különös a ruhád. Majd

kapsz tőlem helyette szebbet, modernebbet, olyat, amilyen egy ilyen lányhoz illik. Csak nyisd végre szóra a szádát!

A kis habléány kinyitja a száját, de hangok nem jönnek elő belőle.

KIRÁLYFI Érttem. Néma vagy. De kár.

Befogadlak, jövevény. Gyere, megmutatom neked a palotámat. *(Fölszíri a földről a kislányt. A habléány elindul vele, de rettenetesen fáj a lába. Erőt vesz magán, az arcán nem látszik, de ahogy lép, olyan, mintha táncolna vagy lebegne.)* De furcsán jársz... táncolsz és lebegsz... mintha nem is földi lény lennél! Valami égi lény vagy túlvilági csoda! Izabella, a menyasszonyom társalkodónője leszel... *(A kis habléány rémülten rázza a fejét.)* Eh, buta fejem, miket nem beszélek! Hiszen néma vagy. Mást kell kitalálnom. Hogy hasznodat is vegyem, te lebegő, örökké táncoló tündér! Megvan! Tündér vagy, csak ezt senki sem tudja. Csak mi ketten. Ez a mi titkunk lesz. Kinevezlek... Minek nevezzelek ki? Szobalánynak túl szép vagy, s törékeny, akár a porcelán... Szakácsnőnek... nem is tudhatsz még főzni... komornának... ahhoz némán is túl vidám vagy... megvan! Az apródom leszel. És éjjel-nappal körülöttem lebegsz és táncolsz nekem! Gyere, legyél palotám ékessége! Izabella, kedvesem! Készülj, vendégünk érkezett!

A KIRÁLYFI DALA

*Tenger sodort-e hozzám,
vagy a vakszerencse,
mióta itt vagy, meleg
költözött hűlő szívembe,
táncolj, gyermek, táncolj,
életbe engem visszatáncolj,
mellettem légy, amikor kell,*

*mikor nyugszik a nap, s felkel,
nyugtát szelíd, kedves lényed,
maradj palotámban, kérlek,
szeretemben mérem béred,
s abból nem lesz hiányod!*

Bemennek a palotába.

8. jelenet – a palotában, a királyfi legszebb szobája

Izabella és a királyfi épp vitatkozik. A kis habléány könnyű, szép ruhában az ablaknál álldogál, kifelé bámul.

IZABELLA Meddig tartod még itt ezt a kis vakarcsot?

KIRÁLYFI Néma, de nem süket. Ne beszélj ilyen hangosan! Az apródom.

IZABELLA Csúnyább apródot nem találtál?

KIRÁLYFI Csak nem vagy féltékeny, Izabella?

IZABELLA Erre a kis féregre? Soha! Holnap még itt maradhat a lakomán. De utána nem tűröm meg itt. Látni sem akarom többé a közelünkben.

KIRÁLYFI Mi bajod velem? Hisz a légynek sem árt...

IZABELLA DALA

*Kényeskedik, táncolva jár,
minthogyha az egész világ
bál lenne,
s a királynő ő benne.
Lebegve lép, s én utálom,
nem marad utána lábnyom,
tollpihe,
s szelíd, mint egy őzike.*

*Kék szemével téged bámul,
mint egy kutya, beléd ájul,
férfi vagy:
s tetszik ez a bódulat.*

IZABELLA Holnap a feleséged leszek. S nem tűröm tovább itt ezt a

kényeskedő kis görcsöt! Nem kell! Remélem, az esküvőnkre szebb ruhát adsz majd rá, mint amilyen rajtam lesz, az igazi menyasszonyon... mert megérdemli a kis néma ártatlanság, persze, ő mindent megérdemel, mert jó, mert engedelmes, és főleg nem beszél!...

Mint egy fúria, kirobog a teremből. A királyfi a kis hableányhoz megy, aki szomorúan ácsorog, nem tud mihez kezdeni a helyzettel és magával.

KIRÁLYFI Ne törődj vele, kicsi apródom. Ő is csak nőből van. Bár kicsit unom már ezt az örökös zsörtölődését. Neked bevallhatom, úgysem mondod el senkinek, *na-gyon* unom. Legszívesebben már el se venném. De köt az ígéretem. Tudod, egyszer megmentette az életem egy gyilkos tengeri viharban, és akkor a szavamat adtam, halából feleségül veszem. Mi van veled? Akarsz valamit mondani? De kár, hogy nem tudsz írni... megtaníthatlak volna... Te most táncolsz? Olyan, mintha egy történetet akarnál eltáncolni nekem.

A lány kétségbeesetten táncolni kezd, kitáncol a teremből, ki a kertbe, ahol eltáncolja a megmentést, eltáncolja a szerelmét, de a királyfi ebből mit sem ért. Az eredmény csak annyi, gyönyörűséges táncával teljesen elkábítja őt.

KIRÁLYFI Ej, te kis hamis, a végén még tényleg elcsavarod a fejedet. De kár, hogy semmit sem értettem meg abból, amit eltáncoltál itt nekem. Pedig fontos lehetett, egész fölhevültél, kipirultál, zihálsz, mintha harcoltál volna. *(Odalép a lányhoz, megöleli, úgy tartja.)* Ha nem lenne az ígéretem, biztosan téged vennék el...

A KIRÁLYFI MÁSODIK DALA
*Köt a szavam, köt a törvény,
Bontanám már, mintsem kötném,
érezem, boldogtalan leszek,
érezem, boldog lennék veled,
mindig táncoló, lebegő
tündér-kedves kis szerető...*

A kastélyból kilép Izabella, meglátja az ölelkező párt.

IZABELLA *(magában)* Úgy! Még ez is! *(Felcsattan.)* Ez a kis béka még mindig itt van? Nem megmondtam... Igaz, még holnapig adtam neki haladékot! Királyfi, gyere ide hozzám és csókolj meg! Nem halod? Gyere ide hozzám és csókolj meg! Kérem... követelem... parancsolom! Mát-kám... én má-kám... emlékszel még? Vagy már ezt is elfelejtetted?

A királyfi engedelmesen hozzálép és megcsókolja. A kis hableány beleveti magát a tengerbe, maroknyi tajtékká válik, és örökre eltűnik amazok szeme elől.

9. jelenet – a Vízi király trónterme

A kis hableány ágyban fekszik, ott áll körülötte a család, a két lány és az apja. A lányok feje kopasz. A hableány fölemelkedik, körülnéz.

HABLEÁNY Hiszen én már nem élek...

VÍZI KIRÁLY Élsz, hogyne élnél, drága lélek, hajnalig még van haladék.

HABLEÁNY Nagymama...

NAGYOBB Ő már nem tér vissza hozzánk soha...

KISEBB Még akkor elment, amikor te felmentél oda...

NAGYOBB Talán az öregség... talán a bánat vitte el...

HABLEÁNY Hol van a szép hajatok?
 NAGYOBB A tenger boszorkájának
 adtuk cserébe...

KISEBB ...hogy életedet hajnalig
 még kímélje...

VÍZI KIRÁLY ...életed is visszaadja...

NAGYOBB ...ha cserébe a királyfiét...

VÍZI KIRÁLY ...érte megkaphatja.

VÍZI KIRÁLY MÁSODIK DALA

*Itt a kése, vedd magadhoz,
 ne remegjen a kezed,
 tettedhez majd ne légy asszony,
 nem könnyörülhet szíved.
 Az ő szívébe kell szúrnod,
 s vére ha lábadra hull,
 visszaváltozik uszonnjá,
 te pedig szép sellőlánnyá,
 s élhetsz velünk boldogul,
 mint rég...*

HABLEÁNY De én nem tudom ezt
 megtenni. Szerelmem megölni...

VÍZI KIRÁLY Meg kell tenned... értünk.

NAGYOBB Szereted. Megértünk.

KISEBB De ő mást szeret.

NAGYOBB Hálájában nem volt kö-
 szönet.

KISEBB Kérlek...

NAGYOBB Könyörgök...

VÍZI KIRÁLY Parancsolom. A tenger
 boszorkánya ilyen kegyet még so-
 ha senkivel nem gyakorolt. Még
 egy lehetőséget kaptál az életre.
 Háromszáz év vár rád. Vissza kell
 jönnöd hozzánk. Vedd a kést, kö-
 zel a hajnal. Várunk vissza újra
 uszonnnyal, kibomlott aranyhajjal...

NAGYOBB Vedd a kést, és légy me-
 rész...

KISEBB Vidd a kést! Egyet szúrsz a
 mellkasába – és kész!

*A lány kábán elveszi a kést és elindul
 az ajtó felé.*

10. jelenet – a palota előtt, a kert- ben felállított nászi ágy

*A habeány nézi a békésen alvó párt.
 Felemeli a kést, hogy szerelme mellka-
 sába döfje, de megremeg a keze. Kö-
 zelben rejtőzködő testvérei biztatják.*

NAGYOBB Meg tudod tenni!

KISEBB Ne remegjen a kezed!

NAGYOBB Háromszáz év még az
 élet.

KISEBB Ő sosem élne együtt veled.

NAGYOBB Mindjárt küldi a hajnal az
 első sugarat...

KISEBB Te meghalsz, nekik meg
 tengernyi mulatozás marad...

NAGYOBB Könyörgök...

KISEBB Kérlek...

*A kis habeány ideje elfogyott. Nincs
 ereje megtenni. A kelő nap első suga-
 ra a késre szegeződik, amely a földre
 hull. A habeány a vízbe veti magát.
 Könnyű fehér tajték válik belőle, az-
 után az is eltűnik a kék ringásban.*

TESTVÉREK SIRATÓDALA

*Élt egy kis habeány,
 könnyű volt, aprócska,
 maga is hab talán,
 ringott a mélység komor kék dalán.
 Élt egy kis habeány,
 szerelembe esett.
 Ember-szerelembe,
 s nem tudta még, hogy ez lesz a
 veszte.*

Élt egy kis habeány,

és bátor volt élni.

Merte a szerelmét

az emberek között megkeresni.

Élt egy kis habeány,

könnyű tajték se talán...

Ne kövessétek őt,

habeányok, az örök szeretőt...